

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішення приймальної комісії
університету
від 6 квітня 2023 року,
протокол № 1
Голова приймальної комісії

_____ **Олег ОМЕЛЬЧУК**

МП

6 квітня 2023 року

ПРОГРАМА

**підготовки до вступного випробування
з фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку
у формі екзамену за письмовими тестовими технологіями
для абітурієнтів, які вступають на базі ступеня магістра, освітньо-
кваліфікаційного рівня спеціаліста для навчання за освітньо-науковою
програмою підготовки докторів філософії
з галузі знань 07 Управління та адміністрування
072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
«Доктор філософії з фінансів, банківської справи, страхування та
фондового ринку»
за денною і заочною формою навчання**

**Хмельницький
2023**

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У програмі окреслена структура та зміст тестового зошита, наведені критерії оцінювання вступного випробування та перелік питань для підготовки до вступного випробування.

Метою вступного випробування зі спеціальності є оцінювання рівня набутих професійних знань, умінь та інших компетентностей з таких основних галузей знань: гроші та кредит, теорія фінансів, фінанси макроекономічного рівня, основи функціонування та розвитку фінансового ринку, фінанси мікроекономічного рівня, міжнародні фінансові відносини в системі євроінтеграційних процесів.

Метою програми є забезпечення вступників необхідною інформацією щодо структури та змісту вступного випробування зі спеціальності.

Вступне випробування зі спеціальності проводиться у письмовій формі на тестовими технологіями.

Результати вступного випробування оцінюються за шкалою від 100 до 200 балів. При цьому, мінімальне значення кількості балів, отриманих на вступному випробуванні з кожного конкурсного предмета, з яким вступник допускається до участі у конкурсі, становить 170 балів. Результати вступних випробувань до аспірантури дійсні протягом 12 місяців.

Особи, які без поважних причин не з'явилися на вступне випробування у визначений розкладом час, особи, знання яких було оцінено балами нижче встановленого мінімального рівня, а також особи, які забрали документи після дати закінчення прийому документів, до участі в наступних вступних випробуваннях та у конкурсному відборі не допускаються. Перескладання вступних випробувань не допускається.

2. ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ПРОХОДЖЕННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Час виконання – 90 хвилин

Тест складається з 50 завдань однакової форми, які передбачають 4 варіанти відповіді. Відповіді на завдання потрібно позначити в бланку для відповідей А.

Інструкція щодо роботи в тестовому зошиті

1. Відповідайте тільки після того, як Ви уважно прочитали та зрозуміли завдання й правила його виконання.

2. Намагайтеся дати відповідь на максимально велику кількість тестових завдань.

Інструкція щодо заповнення бланка відповідей А

1. До бланка А записуйте лише правильні, на Вашу думку, відповіді.

2. Відповіді вписуйте чітко, відповідно до інструкцій.

3. Неправильно записані, закреслені, підчищені та виправлені відповіді у бланку для відповідей – це ПОМИЛКА!

4. Якщо Ви записали відповідь неправильно, можете її виправити у відповідному місці бланка для відповідей.

5. Ваш результат залежатиме від загальної кількості правильних відповідей, записаних до бланка для відповідей.

6. Перш ніж виконувати завдання, позначте номер Вашого зошита у відповідному місці бланка для відповідей.

3. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

1. Кожне тестове завдання має лише одну правильну відповідь.
2. Відповідний підсумковий бал формується залежно від кількості правильних відповідей

4. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ НА ЗАВДАННЯ ТА СТРУКТУРА ОЦІНКИ

№ з/п	Номери завдань	Ваговий коефіцієнт одного завдання (у балах)	Межі можливої кількості набраних балів
1.	1 – 50	2,0	0-100
2.	Підсумкова оцінка (бали) = (кількість правильних відповідей * 2,0) + 100		
Мінімально необхідна кількість балів			170 (згідно Правил прийому до університету)
Максимально можлива кількість набраних балів:			200

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

Розділ 1. Гроші та кредит в ринковій економіці

Тема 1. Теоретичні основи грошей та організація їх обігу

Сутність грошей. Гроші як загальний еквівалент і абсолютно ліквідний актив. Гроші як гроші і гроші як капітал. Зв'язок грошей з іншими економічними категоріями. Сучасні кредитні засоби обігу. Роль держави в утвердженні кредитних зобов'язань як грошей. Взаємозв'язок функцій грошей. Дискусії щодо кількості функцій грошей.

Основні теорії грошей. Класична кількісна теорія грошей, її основні постулати. Економічні причини появи кількісного підходу до вивчення ролі грошей. Неокласична варіант розвитку кількісної теорії грошей. Внесок Дж. М. Кейнса у розвиток кількісної теорії грошей. Сучасний монетаризм як альтернативний напрямок кількісної теорії грошей. Попит і пропозиція грошей: загальні теоретичні положення.

Грошові системи: сутність, елементи та типи. Грошова система України й особливості її формування. Державне регулювання грошового обороту як головне призначення грошової системи. Фіскально-бюджетна та грошово-кредитна політика в системі державного регулювання економіки. Емісійний доход і монетизація бюджетного дефіциту.

Сутність грошового обороту як процесу руху грошей. Грошові платежі як елементарні складові грошового обороту. Структура грошового обороту. Готівковий та безготівковий сектори грошового обороту. Маса грошей в обіг. Грошові агрегати. Швидкість обігу грошей. Закон грошового обігу.

Структура грошового ринку. Критерії класифікації. Ринок грошей і ринок капіталів. Ринок цінних паперів та валютний ринок як складові грошового ринку. Попит на гроші. Суть та форми прояву попиту на гроші. Фактори, що визначають зміну попиту на гроші. Пропозиція грошей. Суть та механізм формування пропозиції грошей. Фактори, що визначають зміну пропозиції грошей.

Теоретичні концепції інфляції. Суть і види інфляції. Методи регулювання інфляції. Державне регулювання інфляції. Антиінфляційна політика.

Тема 2. Кредит і кредитні відносини в ринковій економіці

Сутність кредиту. Кредит як форма руху вартості на зворотній основі. Позичковий капітал і кредит. Зв'язок кредиту з іншими економічними категоріями. Теоретичні концепції кредиту. Принципи кредитування. Форми та різновиди кредиту.

Сутність, призначення та види фінансового посередництва. Банки як провідні суб'єкти фінансового посередництва. Сутність та функції банків. Банківська система. Поняття банківської системи її цілі та функції. Специфічні риси банківської системи. Принципи побудови банківської системи. Особливості побудови банківської системи в Україні. Небанківські фінансово-кредитні установи. Види та характеристика основних видів небанківських фінансово-кредитних установ.

Призначення, статус та основи організації центрального банку. Незалежний статус центрального банку, його значення та форми реалізації. Операції центрального банку. Характеристика емісійної операції, операцій банка банків, банківського регулювання та нагляду, фінансового агента уряду, провідника монетарної політики. Становлення центрального банку в Україні. Його структура, статус та органи управління.

Поняття комерційного банку, призначення, класифікація та види комерційних банків. Пасивні операції комерційних банків. Активні операції комерційних банків. Кредитні операції. Інвестиційні операції. Банківські послуги. Розрахунково-касове обслуговування клієнтів. Інші види банківських послуг. Стабільність банків і механізм її забезпечення. Поняття банківської стабільності та її значення. Показники стабільності та економічні нормативи, що її забезпечують. Страхування банківських депозитів. Створення резервів для покриття ризиків. Ліквідність банків.

Розділ 2. Теоретичні основи фінансів та їх складові

Тема 3. Сутнісні ознаки фінансів та їх розвиток

Фінанси як економічна категорія. Дискусійні питання суті фінансів. Взаємозв'язок фінансів з іншими розподільчими категоріями у процесі вартісного розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту.

Поняття фінансової системи. Дискусійні питання суті та складу фінансової системи. Фінансова система України та принципи її побудови.

Ознаки класифікації фінансових відносин. Сфери та ланки фінансової системи України, їх характеристика. Фінанси підприємств, організацій, установ як вихідна ланка фінансової системи. Загальнодержавні фінанси, їх склад та призначення. Бюджетна система як центральна ланка фінансової системи. Фінанси фізичних осіб, домашніх господарств. Взаємозв'язок ланок фінансової системи.

Фінансова, кредитна та банківська системи: спільні та відмінні риси, взаємодія.

Суть та види фінансової політики. Фінансова політика держави, її принципи, характеристика складових. Фінансова політика у міжнародних та міждержавних відносинах. Фінансова політика суб'єктів господарювання.

Поняття фінансового механізму, його значення. Склад фінансового механізму. Фінансове забезпечення. Фінансове регулювання, його місце у фінансовому механізмі. Фінансові важелі, їх характеристика. Фінансові стимули та фінансові санкції, їх види.

Суть, етапи та методи фінансового планування. Система фінансових планів та їх взаємозв'язок. Загальна характеристика фінансових планів. Особливості та зміст фінансових планів підприємств, організацій, установ. Оперативні фінансові плани. Поточні та перспективні фінансові плани. Державний бюджет - основний фінансовий план країни. Місцеві бюджети. Особливості бюджету як фінансового плану.

Організація фінансового контролю в Україні, його класифікація. Види, форми, та методи фінансового контролю. Органи фінансового контролю в Україні, їх функції, права та обов'язки. Аудит і аудиторська діяльність в Україні: сутність і застосування в Україні.

Розділ 3. Фінанси макроекономічного рівня

Тема 4. Фінансова форма одержавлення національного продукту

Державні фінанси як макроекономічний рівень фінансів. Зв'язок державних фінансів з фінансовими сферами мікроекономічного рівня: фінансами домогосподарств, корпоративними фінансами, страхуванням. Сутність і склад, специфіка й особливості розвитку фінансів державного сектору економіки. Прямі і зворотні зв'язки державних фінансів з міжнародними фінансами.

Державні доходи. Податкові доходи як основне джерело державних доходів. Державний податковий менеджмент. Податковий контроль: сутність і форми. Державна податкова служба України: структура, статус, підпорядкованість і завдання. Організація обліку платників податків в Україні. Податковий борг: особливості формування та джерела погашення. Дискусійні питання.

Державні видатки: сутність і напрямки. Концептуальні засади фінансування заходів із соціального забезпечення населення України. Фонди фінансових ресурсів загальнодержавного значення як основні джерела фінансування соціального забезпечення населення.

Місцеві фінанси. Фінансові проблеми місцевого самоврядування. Місцеві податки та збори. Особливості встановлення місцевих податків і зборів в Україні. Дискусійні питання.

Тема 5. Податки як інструмент державного регулювання економіки та вагомим джерелом формування бюджетів

Теоретичні основи сутності податків і їх суспільне призначення. Основні теорії податків. Формування основ оподаткування у період меркантилізму. Розвиток ідеї єдиного податку у фізіократів. Загальні податкові положення класиків політичної економії. Класичні принципи оподаткування та їх еволюція. Проблеми реалізації принципів оподаткування у податковій системі України.

Генеza регулюючої суті податків у теорії маржиналізму. Податкові інструменти державного регулювання ринкової економіки у теорії Дж. Кейнса. Неокласичний напрям у економічній теорії та його вплив на наукову думку в оподаткуванні. Теорії раціональних очікувань і економіки пропозиції та можливість їх використання в оподаткуванні. Обґрунтування оптимальної податкової ставки за теорією Артура Лаффера. Узагальнення та оцінка концепції Артура Лаффера у контексті сучасної податкової проблематики. Трансформація податку на додану вартість у податкових системах як необхідна умова вступу до Європейського Союзу.

Податкова політика держави. Податкове регулювання та стимулювання розвитку підприємництва в Україні. Податкові пільги. Дискусійні питання у застосуванні податкових пільг. Політика прискореної амортизації як інструмент пришвидшення оборотності основного капіталу. Особливості податкової політики України: стратегія та тактика.

Тема 6. Проблеми виконання державного бюджету. Державний кредит і державний борг

Державний бюджет як економічна категорія. Класифікація доходів Державного бюджету. Проблеми формування доходів Державного бюджету України: зовнішні та внутрішні фактори. Видатки Державного бюджету. Особливості формування видатків бюджету в сучасних умовах.

Бюджетний дефіцит: причини, види та макроекономічні наслідки. Управління бюджетним дефіцитом. Інструменти законодавчого регулювання бюджетного дефіциту (секвестр бюджетних видатків, установлення граничного рівня бюджетного дефіциту, законодавча заборона бюджетного дефіциту, заборона грошової емісії). Джерела фінансування бюджетного дефіциту. Грошово-кредитна емісія та її наслідки. Емісійний дохід держави. Державні позики як надзвичайні доходи та антиципаційні податки.

Сутність і зміст державного кредиту як економічної категорії. Розбалансованість державного бюджету та накопичення позичкового капіталу як передумови розвитку державного кредиту. Взаємозв'язок і відмінності між державним і банківським кредитом. Види і форми державного кредиту. Внутрішній і зовнішній державний кредит.

Державний борг. Капітальний і поточний державний борг. Причини виникнення і наслідки зростання державного боргу. Джерела погашення державного боргу. Управління державним боргом.

Бюджетний менеджмент: сутність і роль у бюджетному процесі. Складові бюджетного менеджменту: бюджетне планування, організація виконання бюджету, облік і звітність з виконання бюджету, контроль за виконанням бюджету. Види, форми та методи бюджетного контролю. Органи бюджетного контролю, їх повноваження. Рахункова палата України, її функції, права і завдання. Структура Рахункової палати.

Тема 7. Основи функціонування та розвитку фінансового ринку

Фінансовий ринок: сутність і місце у фінансовій системі та роль у трансформації заощаджень в інвестиції. Внутрішня структура фінансового ринку. Грошовий ринок та ринок капіталів. Ринок цінних паперів та ринок банківських позик. Фондовий ринок як ринок цінних паперів та ринок капіталів. Ринок похідних фінансових інструментів. Валютний ринок.

Фінансові інструменти. Пайові, боргові, похідні фінансові інструменти. Стандартизовані та нестандартні фінансові інструменти. Цінні папери яквид фінансових інструментів, їх економічна та правова природа. Цінний папір

– фінансова вимога. Цінний папір – носій майнових та інших прав інвестора. Документарна та бездокументарна форма випуску фінансових інструментів. Фінансові інновації.

Органи контролю та нагляду на фінансовому ринку. Контрольні функції Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Національного банку України, Міністерства фінансів України.

Склад суб'єктів ринку фінансових послуг. Класифікація суб'єктів ринку фінансових послуг: за формою (домашні господарства, господарюючі суб'єкти, держава); за функціями (емітенти, інвестори, інституційні інвестори та фінансові посередники, інститути інфраструктури ринку). Споживачі та оференти фінансових послуг.

Тема 8. Функціонування та розвиток фондового ринку України

Фондовий ринок в системі фінансування інвестицій та інновацій. Роль фондового ринку у формуванні інноваційного потенціалу економіки.

Аналіз розвитку ринку акцій України: історія та сучасність. Класифікація цінних паперів. Динаміка розвитку ринку корпоративних облігацій в Україні. Акціонерна організаційно-правова форма підприємств. Акції корпорацій, їх характеристика, види. Особливості акцій українських акціонерних товариств. Дивідендна політика корпорацій. Боргові цінні папери: облігації підприємств, депозитні та ощадні сертифікати банків. Векселі. Державні цінні папери, муніципальні цінні папери, особливості українських державних і місцевих позик. Похідні цінні папери: інвестиційні сертифікати, деривативи, опціони, форвардні і ф'ючерсні контракти, сурогати. Роль державних цінних паперів в управлінні державним бюджетом.

Динаміка розвитку ринку державних цінних паперів в Україні.

Фундаментальний і технічний аналіз цінних паперів. Фундаментальний аналіз: зміст, рейтингова оцінка і показники акцій та облігацій. Фінансова оцінка цінних паперів, порівняльна оцінка акцій. Технічний аналіз: основи побудови графіків, вимірювання трендів. Графічні зворотні моделі, фондові індекси. Операції з цінними паперами на українському фондовому ринку. Первинне розміщення цінних паперів: способи розміщення, реєстрація емісії. Обіг цінних паперів: фондова біржа, котирування цінних паперів, фондові операції на біржі. Правові основи створення і діяльності фондових бірж. Порядок торгів на фондових біржах. Позабіржовий ринок, позабіржовий обіг цінних паперів. Регулювання діяльності учасників ринку цінних паперів.

Сутність фондової біржі. Біржові операції та їх класифікація. Поняття про індекси і методи їх визначення. Види індексів та їх місце на фінансовому ринку. Основні світові фондові індекси. Українські фондові індекси. Розвиток фондових бірж в Україні. Механізм організації біржової торгівлі в США, Німеччині, Японії.

Розділ 4. Фінанси мікроекономічного рівня

Тема 9. Фінанси суб'єктів господарювання

Основи організації фінансів підприємств: саморегулювання, самоокупність, самофінансування. Особливості організації фінансів в залежності від форми власності, галузі економіки, організації бізнесу, сфери діяльності.

Фінансова діяльність підприємства. Зміст, задачі і організація фінансової роботи на підприємствах. Готівково-грошові розрахунки на підприємствах і сфера їх застосування. Організація грошово-готівкових розрахунків. Розрахунково-платіжна дисципліна, її зміст і значення для забезпечення господарської діяльності. Фінансові і адміністративні санкції в системі грошових розрахунків і платежів. Розподіл виручки від реалізації продукції. Формування та розподіл валового і чистого доходу.

Рентабельність підприємства, її сутність, методи визначення та показники. Методи розрахунку прибутку. Використання прибутку підприємства, його зміст і економічне значення. Розподіл прибутку між державою та господарюючими суб'єктами. Формування чистого прибутку підприємств і його використання.

Система оподаткування підприємств, її призначення. Види податків, що сплачують підприємства і джерела їх сплати. Податок на прибуток підприємств. Вплив оподаткування прибутку на фінансово-господарську та інвестиційну діяльність підприємств. Непрямі податки та їх вплив на фінансово-господарську діяльність господарюючих суб'єктів. Особливості оподаткування суб'єктів господарювання в окремих сферах діяльності: банківська, страхова, торгівельна, аграрна.

Сутність оборотних коштів та їх організація. Склад і розміщення оборотних коштів. Джерела формування оборотних коштів. Власні оборотні

кошти. Позичені і залучені оборотні кошти. Форми кредитів, які використовуються в господарській діяльності підприємств. Визначення потреби підприємства в кредитах.

Оцінка фінансового стану підприємства, її необхідність і значення. Показники фінансового стану підприємства. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства

Фінансовий план як складова частина бізнес-плану. Зміст та структура поточного фінансового плану підприємства. Зміст і призначення оперативного фінансового плану підприємства. Складання і контроль за виконанням оперативного фінансового плану. Бюджет як інструмент поточного і оперативного фінансового планування.

Фінансова санація на підприємстві її причини та необхідність. Фінансовасанація підприємства, її економічний зміст та порядок проведення.

Тема 10. Управління фінансами господарюючих суб'єктів

Фінансовий менеджмент як система управління фінансами підприємства. Необхідність і умови ефективності фінансового менеджменту.

Зміст і задачі управління вхідними грошовими потоками. Управління грошовими потоками, пов'язаними з операційною діяльністю. Управління грошовими потоками, пов'язаними з фінансовими операціями. Управління вихідними грошовими потоками. Зміст і задачі управління вихідними грошовими потоками.

Зміст і задачі управління загальним прибутком. Системний підхід до управління прибутком. Інформаційна база управління прибутком. Сутність і задачі управління розподілом прибутку. Фактори, що впливають на розподіл загального прибутку. Вплив на розподіл прибутку системи оподаткування підприємств. Управління використанням чистого прибутку. Аналіз використання прибутку. Створення резервного фонду. Політика розвитку підприємства при використанні прибутку. Дивідендна політика.

Зміст і задачі управління оборотними активами. Управління виробничими запасами. Управління дебіторською заборгованістю. Визначення оптимальної структури дебіторської заборгованості.

Структура капіталу. Фактори, що впливають на структуру капіталу. Управління структурою капіталу. Оптимізація структури капіталу. Політика підприємства щодо структури капіталу. Вплив структури капіталу на вартість підприємства.

Зміст і задачі управління інвестиціями. Види інвестицій. Формування інвестиційної політики. Управління фінансовими інвестиціями. Вкладення коштів у цінні папери. Розміщення коштів на депозитних рахунках. Портфель фінансових вкладень та принципи його формування. Методи оцінки інвестиційного портфеля з урахуванням ризику. Диверсифікація інвестиційного портфеля.

Економічна сутність фінансових ризиків та їх класифікація. Зміст управління фінансовими ризиками. Процес їх прогнозування та нейтралізації в фінансовій діяльності підприємств. Способи уникнення та нейтралізації

фінансових ризиків. Страхування ризиків. Використання механізмів диверсифікації.

Економічна сутність і класифікація фінансових криз підприємств та об'єднань. Сутність та завдання антикризового фінансового управління підприємством. Принципи антикризового фінансового управління підприємством. Основні етапи процесу антикризового фінансового управління підприємством. Реструктуризація в системі антикризового фінансового управління підприємством. Організаційно-фінансове забезпечення реструктуризації підприємств.

Особливості санації та банкрутства окремих категорій суб'єктів підприємницької діяльності. Особливості санації та банкрутства державних підприємств. Особливості банкрутства сільськогосподарських підприємств. Санація та банкрутство селянського (фермерського) господарства.

Тема 11. Страхувий захист домашніх господарств і господарюючих суб'єктів

Страхова послуга як специфічний товар. Ознаки, які характеризують страхову послугу. Економічна необхідність страхових послуг та розширення їх асортименту.

Сутність страхового захисту та його роль у діяльності господарюючих суб'єктів і домашніх господарств. Форми і методи страхового захисту. Система страхових фондів.

Сутність загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами зумовленими народженням та похованням. Напрямки вдосконалення страхування від тимчасової втрати працездатності.

Завдання та основні принципи соціального страхування від нещасного випадку на виробництві. Порядок і строки проведення страхових виплат по відшкодуванню шкоди, заподіяної застрахованому ушкодженням його здоров'я.

Економічна сутність та необхідність соціального страхування на випадок безробіття. Джерела формування та напрямки використання коштів Фонду соціального страхування на випадок безробіття.

Недержавне соціальне страхування. Сутність і умови недержавного страхування.

Поняття, цілі та завдання медичного страхування. Суб'єкти обов'язкового медичного страхування. Добровільне медичне страхування. Порядок виплати страхової суми.

Страхування підприємницьких ризиків. Зміст поняття «підприємницькі ризики». Страхування майна від вогню. Основні умови страхування. Страхування від перерв у виробництві внаслідок знищення або пошкодження застрахованого майна.

Сільськогосподарське страхування. Економічні завдання страхового захисту в сільському господарстві. Форми і види страхування майна сільськогосподарських підприємств.

Страховання фінансово-кредитних ризиків. Сутність та економічний зміст страхування кредитів. Характеристика основних організаційних форм страхування кредитів.

Поняття автотранспортного страхування, його сутність. Розвиток і сучасний стан автотранспортного страхування.

Необхідність та особливості страхування морських ризиків. Клуби взаємного морського страхування. Морське страхове бюро України.

Необхідність та особливості страхування авіаційних ризиків.

Законодавча база в авіаційному страхуванні. Авіаційний поліс Ллойда.

Розвиток і сучасний стан страхування особистої власності громадян.

Види послуг страхових компаній громадянам – власникам майна.

Розділ 5. Міжнародні фінансові відносини в системі євроінтеграційних процесів

Тема 12. Сфера міжнародних фінансів

Міжнародні фінанси: сутність і функції. Основні складові та суб'єкти міжнародних фінансів. Поняття фінансового механізму зовнішньоекономічних відносин. Правові норми регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

Валютні відносини: сутність і види. Поняття та види валюти. Валютне регулювання: сутність і необхідність. Платіжний баланс у механізмі валютного регулювання та золотовалютні резерви. Міжнародні операції та міжнародні розрахунки. Валютні обмеження. Використання валютних надходжень. Валютний курс і валютний паритет. Методика визначення валютного курсу в Україні. Валютна (курсова) політика та її інструменти.

Валютні ринки. Поняття і види валютних ринків. Правове регулювання діяльності міжбанківської валютної біржі. Організація і порядок роботи біржового валютного ринку. Біржова та позабіржова торгівля валютою. Котирування іноземних валют. Курси покупця і продавця. Валютні операції. Конверсійні операції на валютному ринку. Податкове регулювання операцій з обміну іноземної валюти: дискусійні питання. Операції типу "спот", форвардні операції, механізм їх здійснення. Розвиток валютного ринку в Україні.

Валютні системи: сутність, структура та призначення. Види валютних систем: національні, регіональні, світові. Європейська валютна система та її елементи. Еволюція світової валютної системи. Формування та розвиток валютної системи України.

Розвиток міжнародних і регіональних фінансових установ. Міжнародний валютний фонд: організація та функціональне призначення. Діяльність МВФ в Україні. Співпраця України із Світовим банком. Європейський банк реконструкції та розвитку: створення, призначення та функції. Напрямки співпраці ЄБРР з Україною. Регіональні міжнародні кредитно-фінансові установи: створення та призначення. Банк міжнародних розрахунків. Необхідність та порядок створення БМР. Функції банку. Роль

БМР в розвитку міжнародного співробітництва у валютно-кредитній сфері.

Тема 13. Формування та функціонування фінансів Європейського Союзу та країн з розвинутою ринковою економікою

Передумови й етапи економічної інтеграції в Європі. Створення Європейського Союзу. Паризький договір про заснування Європейського співтовариства вугілля та сталі (ЄСВС – European Coal and Steel Community, ECSC) від 18 квітня 1951 р. Маастрихтський договір від 7 лютого 1992 р. Етапи економічної інтеграції в ЄС. Інституції ЄС. Країни-члени Європейського Союзу. Інтеграція України до Європейського Союзу.

Особливості функціонування фінансової системи Європейського Союзу. Бюджет ЄС як найхарактерніша особливість фінансової системи Європейського Союзу. Бюджет ЄС як економічна та суспільна категорії. Бюджет і бюджетна система ЄС. Принципи бюджетної системи ЄС. Організаційна структура бюджетної системи ЄС. Доходи та видатки бюджету ЄС.

Фінансова та податкова політика ЄС. Податкова гармонізація в ЄС і гармонізована податкова політика. Валютна система ЄС. Єдина валюта та валютна політика. Етапи гармонізації валютної політики. Ринок банківських послуг ЄС. Ринок цінних паперів ЄС.

Еволюція та сучасні риси фінансових систем країн з розвинутою ринковою економікою.

Формування фінансової системи Великобританії. Система державних фінансів Великобританії. Центральний бюджет Великобританії. Бюджетний процес Великобританії. Доходи та видатки бюджету Великобританії. Фінансовий ринок Великобританії. Страховий ринок Великобританії.

Формування та функціонування фінансових систем скандинавських країн. Бюджетна політика скандинавських країн. Доходи бюджетів скандинавських країн. Податкова політика скандинавських країн. Видатки бюджетів скандинавських країн.

6. ЗРАЗОК ТЕСТОВИХ ПИТАНЬ

...

23. У чому полягає відмінність між сферою і ланкою фінансової системи?

- а) сфера характерна для внутрішньої будови фінансової системи, а ланка для організаційної;
- б) між ними не існує суттєвої відмінності, оскільки фінансові відносини характерні як для сфери, так і для ланки фінансової системи;
- в) ланка характеризує узагальнену за певною ознакою сукупність фінансових відносин, а сфера відособлену частину фінансових відносин;
- г) сфера характеризує узагальнену за певною ознакою сукупність фінансових відносин, а ланка відособлену частину фінансових відносин.

...